

FRAMTIDENS

BI

Kommunalrådet i Haparanda måste ha blivit ganska förskräckt, åtminstone förvånad. Det var ju chefen för Sveriges första databas som skulle kliva av långfärdsbussen från Umeå. Och framför honom stod en ung flicksnärta. Med flätor, dessutom.

Text STAFFAN EKENGREN Bild: CLAES LÖFGREN

– Jag åkte upp till Haparanda för att göra intervjuer med personer som skulle anställas för att arbeta med databasen. Jag skulle mötas av kommunalrådet och chefen för arbetsförmedlingen. Framme i Haparanda klev drygt 20 personer av bussen, och gick åt olika håll. Till slut var det bara jag kvar. Chefen för databasen var jag - en jätunge, bara 22 år gammal. Kommunalrådet såg lite besvärad ut, minns Bi Puranen och skrattar.

Hon minns ansiktsuttrycken, de frågande blickarna och skepsisen. Det var i ett begynnande 70-tal när "data" började bli ett lite häftigt modeord, trots att ytterst få såg potentialen i den framväxande tekniken och informationsbehand-

lingen. Datorer var uteslutande gravallvarlig hi-tech och synonymt med män i vita rockar, stora anläggningar och hålkort.

Det har gått nästan 30 år sedan Bi Puranen klev av bussen i Haparanda, och numera är det inga kommunalråd som vågar se på henne med misstänksamma ögon. Bi Puranen, som under sin barndom i Västerbotten faktiskt drömde om att bli lokförare, är i dag en av landets främsta framtidsforskare och IT-konsulter - en som dessutom deltar aktivt och utåtriktat i samhällsutvecklingen. Bi Puranen arbetar internationellt, och reser över hela världen. Framtiden är alla företag och organisationer med framförhållning intresserade

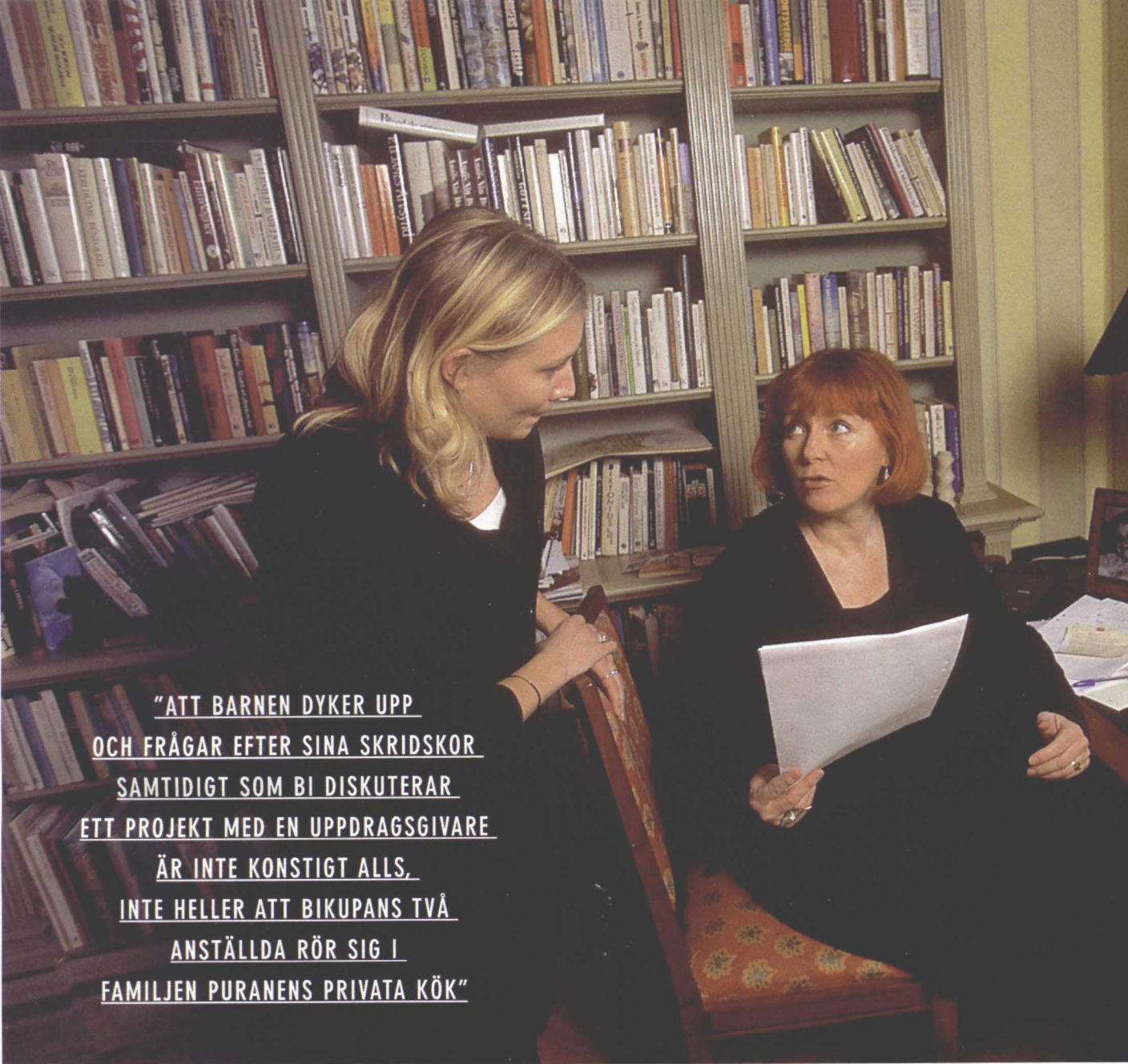
av; att se vad som komma skall är lika relevant i Peking som i Berlin som i Älmhult.

One Magazine träffar Bi Puranen en solig fredagseftermiddag i Stockholm. Vi möts på hennes kombinerade arbetsplats och bostad i Vasastan. Hennes lägenhet är lika stilrent smakfull som kreativt kaotisk. I bokhyllorna trängs tusentals böcker och på det massiva, cirkelformade träbordet i Bi Puranens arbetsrum samsas akademiska rapporter med tidskrifter, ett par mobiltelefoner, en laptop och ännu fler böcker.

Företaget Bikupan, som Bi Puranen driver och som arbetar med forskning och framtidsstudier, är på ett finurligt sätt integrerat i bostaden. Att barnen dy- ➔

"KAN MAN FÖRSTÅ
FRAMTIDEN HAR MAN EN
KONKURRENSFÖRDEL ANDRA INTE HAR.
MÅNGA FÖRETAG, MEN INTE ALLA,
HAR BLIVIT MER MEDVETNA
OM FRAMTIDSFORSKNINGENS
BETYDELSE"

"ATT BARNEN DYKER UPP
OGH FRÅGAR EFTER SINA SKRIDSKOR
SAMTIDIGT SOM BI DISKUTERAR
ETT PROJEKT MED EN UPPDRAGSGIVARE
ÄR INTE KONSTIGT ALLS,
INTE HELLER ATT BIKUPANS TVÅ
ANSTÄLLDA RÖR SIG I
FAMILJEN PURANENS PRIVATA KÖK"

ker upp och frågar efter sina skridskor samtidigt som Bi diskuterar ett projekt med en uppdragsgivare är inte konstigt alls, inte heller att Bikupans två anställda rör sig i familjen Puranens privata kök. Det spelar liksom ingen roll. Integration mellan arbetsliv och fritid, mellan kontor och vardagsrum, blir så uppenbart fungerande; här föds tankar, idéer och kreativitet. Begreppet familjär får en ny dimension. Att diskutera IT, framtidens hemligheter och människans sätt att förhålla sig till omvärldsförändringarna, känns helt självklart i den här miljön.

Lika självklart logisk framstår, vid en första tanke, inte Bi Puranens långa karri-

är och yrkesbana. För hur har hon under en period på 30 år kunnat väva ihop erfarenheterna från Sveriges första databas med en doktorsavhandling om tuberkulos, med chefredaktörskap för Nationalencyklopedin, med programledarjobb för TV-succén Kvitt eller Dubbelt, med en docenttjänst i ekonomisk historia vid Stockholms universitet, med Institutet för framtidsstudier, med forskningsföretaget Bikupan...?

Ja, ni förstår. Hoppen har varit många och långa. Dock, och det märker man efter hand, med en gemensam nämnare: Kunskapssökandet.

– Mitt arbete med den demografiska

databasen i Haparanda är en väldigt central erfarenhet, inte minst för det jag gör i dag. Jag kom in som pionjär i datasamhällets begynnelse och fick gå från teori till skarpläge väldigt snabbt. Att bygga upp en fungerande databas och leda arbetet för 120 anställda var bland det nyttigaste och viktigaste jag gjort. Jag gjorde nog alla misstag man kan göra, ler Bi Puranen och fortsätter:

– Redan då var jag väldigt road av informationsbehandling. Kunskap handlar om att aktivera information, i sig är det ju bara något dött. Vi tog de gamla kyrkböckerna med mängder av historiska data och förde över informationen till en data-

FAKTA, BI PURANEN

NAMN:

Bi Puranen.

FÖDD:

1951 i Sävar i Västerbotten.

YRKE:

Framtidsforskare och konsult.

BOR:

I Vasastan i Stockholm, på Färingsö och i Provence, Frankrike.

FAMILJ:

Maken Peter Welander och tre barn.

ÄTER HELST:

Franskt.

DRICKER:

Franskt där också.

LÄSER:

Bra och genomtänkta böcker som använder ordet på ett begåvat sätt. Det gäller både arbetslitteratur och thrillers.

BÄSTA EGENSKAP:

Nyfikenhet.

SÄMSTA EGENSKAP:

Otålighet.

SER UPP TILL:

Människor som tänker nya tankar och ser sammanhang.

BÄSTA TEKNISKA PRYL:

Datorn.

MOTTO:

Även om man är pessimist i hjärnan måste man vara optimist i hjärtat, för en pessimist vinner varje gång han förlorar.

lyckat att komma tillbaka till den plats hon lämnat. Bi flyttade tillbaka till Stockholm där hon, till stor del via sitt eget företag Bikupan, arbetade nästan 15 år för Institutet för framtidsstudier.

I dag står Bi Puranen helt fri. Bikupan är ett eget företag, bestående av en liten fast kärna samt projektanställda ungdomar som jobbar då och då. Genom företaget driver Bi Puranen flera projekt, några från ett kontor i Sophia Antipolis i Frankrike, Europas största forskarby där 20 000 forskare från 60 länder är verksamma.

Under åren har Bi Puranen genom sitt företag blivit Sveriges mest tillfrågade expert vad gäller exempelvis unga människors värderingar. Hennes omfattande intervjuundersökningar med unga människor om dagens och framtidens värderingar har resulterat i "Rapport 90-tal", en av de mest omfattande ungdomsundersökningar som gjorts i Sverige.

Med utgångspunkt från de svenska resultaten arbetar Bi nu vidare med projektet, under arbetsnamnet "Global generation", som ska ta reda på om det finns globala mönster i unga människors värderingar. Bi Puranen har också, på regeringens uppdrag, byggt upp vad som kallas "Kulturnät Sverige", en webbsajt som fungerar som en kompass till det kulturella Sveriges medverkan på Internet.

Andra forskningsprojekt handlar om hur framtidens arbete ska organiseras, om miljöfrågor, familjebildning och energiförsörjning. Parallellt med detta deltar Bi också i arbetet med att utveckla ett virtuellt universitet på webben - ett internationellt projekt som, när det är klart, ska samla interaktiva distansutbildningar och kurser från hela världen på ett och samma ställe.

Bi Puranen är, det skulle många journalister kunna skriva under på, ytterst "medial". Men för den skull inte ytlig. Hennes kunskaper och idéer kombinerat med personlig utstrålning - svarta kläder, rött hår, intensivt blåa ögon och trygg och välbevarad västerbottnisk dialekt - gör henne till en trovärdig optimist.

Många vill lyssna till Bi Puranen. Hennes föredrag, omvittnat mycket energiska, väl genomarbetade och interaktiva, lockar företagsledare, skolelever och politiker.

Frågan är förstas hur mycket man kan säga om framtiden? Är den inte bara ett abstrakt, oskrivet blad? Nej, säger Bi Puranen bestämt. Framtiden är ingen teoretisk konstruktion:

– Människor har alltid varit intressera- ➔

bas. I den processen hände det så mycket; jag fick förståelse för människor, för hur generationer länkade in i varandra.

Steget därifrån till Bi Puranens doktorsavhandling om tuberkulos är därmed inte särskilt långt. Tack vare de tekniska möjligheterna att sammanställa information kunde hon få en helt ny förståelse för vad sjukdomen handlar om. Plötsligt kunde 250 års historia illustreras på ett nytt sätt. Bi Puranen beskriver entusiastiskt den häftiga känslan av att kunna koppla tekniken till ett forskningsområde. Det formade henne som forskare och människa.

Efter en period i universitetsvärlden och i läkemedelsindustrin, blev Bi Pura-

nen i mitten av 80-talet chefredaktör för Nationalencyklopedin, samtidigt som hon gjorde succé som programledare i statstelevisionens Kvitt eller Dubbelt. På Nationalencyklopedin fick hon den samlande redaktörsrollen, med 48 000-kronorsfrågorna lärde hon sig att agera inför kameran och på scen.

– Rollen som programledare har påverkat mig mycket. Jag har haft stor glädje av programledarutbildningen. Det mindre trevliga var mediernas gamiga sida, berättar Bi Puranen.

Hon kom tillbaka till hemstaden Umeå som chef för forskningsarkivet för moderna media, men kände inte att det var så

